

Thessaloniki
biennale: 5
of Contemporary Art

ΜΠΙΕΝΑΛΕ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

23/6 – 30/9/2015

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ / PROGRAMME

ΠΑΛΙΕΣ ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΕΙΣ / OLD INTERSECTIONS MAKE IT NEW III

23/6 – 30/9/2015

ΠΑΛΙΕΣ ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΕΙΣ / OLD INTERSECTIONS
MAKE IT NEW III

Thessaloniki
biennale: 5
of Contemporary Art
ΜΠΙΕΝΑΛΕ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΚΡΑΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
STATE MUSEUM
OF CONTEMPORARY ART

Thessaloniki
biennále: 5
of Contemporary Art

ΜΠΙΕΝΑΛΕ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΟΡΓΑΝΩΣΗ - ΠΑΡΑΓΩΓΗ

**ΚΡΑΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ**

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΜΣΤ

Διευθύντρια

Μαρία Τσαντσάνογλου

**Διευθύντρια Κέντρου
Σύγχρονης Τέχνης**

Συραγώ Τσιάρα

**5η ΜΠΙΕΝΑΛΕ
ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

ΠΑΛΙΕΣ ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΕΙΣ -
MAKE IT NEW III

Διεύθυνση & Σχεδιασμός

Κατερίνα Κοσκινά

**Τεχνικός Σύμβουλος &
Διαχείριση Έργου**

Αθηνά Ιωάννου

**Επιμελήτρια Κεντρικής
Έκθεσης**

Κατερίνα Γρέγου

**Σχεδιασμός Κεντρικής
Έκθεσης**

Δανάη Γιαμαλάκη

**Σήμανση Κεντρικού
Προγράμματος &
Σχεδιασμός Εκθέσεων
ΚΜΣΤ**

Γιάννα Σταυρουλάκη

Επιμελητές ΚΜΣΤ

Δόμνα Γούναρη
Αρετή Λεοπούλου
Θοδωρής Μάρκογλου
Γιάννης Μπόλης
Άννα Μυκονιάτη
Ειρήνη Παπακωνσταντίνου
Μαρία Τσαντσάνογλου
Συραγώ Τσιάρα
Αγγελική Χαριστού

**Δημόσιες Σχέσεις-
Επικοινωνία-Κέντρο Τύπου**

Χρύσα Ζαρκαλή
Κλειώ Γούσιου

Εκδόσεις - Αρχείο

Κλεονίκη Χριστοφορίδου

Οργάνωση Δανεισμού και Μεταφοράς Έργων

Αγγελική Χαριστού

Registrar - Παραλαβή & Έλεγχος Έργων

Όλγα Φώτα

Ηλεκτρολόγος-Φωτισμός

Κώστας Κοσμίδης

Βοηθός Διαχείρισης Έργου & Επιμελητών

Γεωργία Λίλη

Γραμματεία-Πρόγραμμα Εθελοντισμού & Πρακτικής Άσκησης

Χριστίνα Πλευρίτου

Εκπαιδευτικά Προγράμματα Ενηλίκων

Κατερίνα Μαυρομιχάλη

Εκπαιδευτικά Προγράμματα-Ξεναγήσεις

Εύη Παπαβέργου

Κατερίνα Παρασκευά

Λογιστήριο

Δώρα Καϊπη

Αρετή Καραβασίλη

Μαρία Πούρνου

Υποδοχή ΚΣΤΘ

Ελένη Στεργίου

Οπτική Επικοινωνία

Cat Advertising A.E.

Pad Advertising

ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ, ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ & ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ- ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ

ΔΕΘ - ΗΕΛΕΧΡΟ Α.Ε

ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ- ΠΕΔΙΟ
ΔΡΑΣΗΣ ΚΟΔΡΑ

ΔΗΜΟΣ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ- ΦΕΣΤΙΒΑΛ
«ΑΙΣΧΥΛΕΙΑ»

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΜΟΥΣΕΙΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΤΕΛΛΟΓΛΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ ΤΕΧΝΩΝ
Α.Π.Θ.

ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΠΟΛΗΣ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ / ΓΑΛΛΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΕΛΛΑΔΑΣ

ΠΡΟΞΕΝΕΙΟ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ
ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ / ΓΑΛΛΙΚΟ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΓΕΝΙΚΟ ΠΡΟΞΕΝΕΙΟ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ
ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ / GOETHE-
INSTITUT ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΙΣΠΑΝΙΑΣ ΣΤΗΝ
ΑΘΗΝΑ

ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΜΕΓΑΡΟΥ
ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΜΟΝΗΣ ΛΑΖΑΡΙΣΤΩΝ
THESSALONIKI PRIDE

LOVE DIFFERENCE

CYPRUS INTERNATIONAL
PERFORMANCE ART

ΚΡΑΤΙΚΟΣ ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΑΣ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ «ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ»

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΣΤΙΚΩΝ
ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΚΡΑΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
STATE MUSEUM
OF CONTEMPORARY ART

Thessaloniki
biennale: 5
of Contemporary Art

ΜΠΙΕΝΑΛΕ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

**ORGANISATION -
PRODUCTION**

**STATE MUSEUM OF
CONTEMPORARY ART**

DIRECTION OF SMCA

Director
Maria Tsantsanoglou

**Director of Contemporary
Art Center of Thessaloniki**
Syrago Tsiara

**5th THESSALONIKI
BIENNALE OF
CONTEMPORARY ART**

OLD INTERSECTIONS -
MAKE IT NEW III

Direction & Concept
Katerina Koskina

**Technical Advisor &
Project Management**
Athina Ioannou

**Curator of Main
Exhibition**

Katerina Gregos

**Main Exhibition
Design**

Danae Giamalaki

**Main Programme
Signage & Design
of SMCA Exhibitions**

Gianna Stavroulaki

Curators SMCA

Yannis Bolis
Angeliki Charistou
Domna Gounari
Areti Leopoulou
Thodoris Markoglou
Anna Mykoniati
Eirini Papakonstantinou
Maria Tsantsanoglou
Syrago Tsiara

**Public Relations-
Communication-Press
Office**

Chrysa Zarkali
Cleo Gousiou

Editions-Archives

Kleoniki Christoforidou

**Coordination of Loans-
Transportation of
Artworks**

Angeliki Charistou

Registrar-Art Conservator

Olga Fota

Electrician-Lighting

Kostas Kosmidis

**Project Management &
Curators' Support**

Georgia Lili

**Secretary-Volunteering &
Internship Programme**

Christina Plevritou

**Educational Programmes
for Adults**

Katerina Mavromichali

**Educational Programmes-
Guided Tours**

Evi Papavergou

Katerina Paraskeva

Accountants Department

Dora Kaipi

Areti Karavassili

Maria Pournou

CACT Reception

Eleni Stergiou

Visual Communication

Cat Advertising S.A.

Pad Advertising

**WITH THE
COOPERATION,
PARTICIPATION &
SUPPORT OF**

INTERMEDIARY MANAGING
AUTHORITY OF THE REGION OF
CENTRAL MACEDONIA

TIF-HELEXPO S.A.

MUNICIPALITY OF
THESSALONIKI

MUNICIPALITY OF KALAMARIA-
ACTION FIELD KODRA

MUNICIPALITY OF ELEFSIS-
AISCHYLEIA FESTIVAL

ARCHAEOLOGICAL MUSEUM OF
THESSALONIKI

MUSEUM OF BYZANTINE
CULTURE

MACEDONIAN MUSEUM OF
CONTEMPORARY ART

TEOGLION FOUNDATION OF
ART AUTH

EPHORATE OF ANTIQUITIES OF
THE CITY OF THESSALONIKI

MUNICIPAL ART GALLERY OF
THESSALONIKI

CONSULAT GENERAL DE GRECE
/ INSTITUT FRANCAIS DE GRECE

CONSULAT GENERAL DE
FRANCE A THESSALONIQUE
/ INSTITUT FRANCAIS DE
THESSALONIQUE

DEUTSCHE GENERALKONSULAT
IN THESSALONIKI / GOETHE-
INSTITUT THESSALONIKI

EMBAJADA DE ESPANA ATENAS
PHOTOGRAPHY MUSEUM OF
THESSALONIKI

THESSALONIKI CONCERT HALL

MONI LAZARISTON FESTIVAL

THESSALONIKI PRIDE

LOVE DIFFERENCE

CYPRUS INTERNATIONAL
PERFORMANCE ART

INTERNATIONAL AIRPORT OF
THESSALONIKI "MAKEDONIA"

ORGANISATION OF URBAN
TRANSPORTATION OF
THESSALONIKI

ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

23.06.15 - 30.09.15

ΠΕΡΙΠΤΕΡΟ 6

Λεωφ.Στρατού & 3ης Σεπτεμβρίου (εντός ΔΕΘ-HELEXPO)

Τρ-Κυ 10:00-18:00

Δευτέρα κλειστά

T: +30 2310589141 & 143

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΑΙΣΙΟΔΟΣΙΑ ΤΗΣ ΝΟΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΙΣΙΟΔΟΣΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ

Πηγή έμπνευσης για τον τίτλο της 5ης Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης της Θεσσαλονίκης αποτέλεσε ένας αφορισμός που επαναλαμβάνεται στα *Τετράδια της Φυλακής (Quaderni del carcere)* του Μαρξιστή στοχαστή Antonio Gramsci, που γράφτηκαν μεταξύ του 1929 και 1935. Ο Gramsci έγραψε: «Η πρόκληση της νεωτερικότητας είναι να ζεις δίχως ψευδαισθήσεις μα και δίχως απογοήτευση [...] Είμαι απαισιόδοξος λόγω ευφυΐας και αισιόδοξος λόγω θέλησης». Ο δυισμός που η φράση αυτή επικαλείται, αποτελεί αφετηρία για μια διερεύνηση της κρίσης που πλήττει την περιοχή της Μεσογείου, ζήτημα που

βρίσκεται στο επίκεντρο του προβληματισμού της Μπιενάλε. Δεν θα ήταν υπερβολή να περιγράψει κανείς τη σημερινή Μεσόγειο ως μια ζώνη κρίσης. Ο ίδιος ο Gramsci όρισε την κρίση ως εκείνη τη συγκυρία κατά την οποία «το παλιό πεθαίνει και το καινούργιο αδυνατεί να γεννηθεί». Σε τούτο το κενό, στην γκρίζα αυτή ζώνη της αναμονής βρίσκεται σήμερα η Μεσόγειος. Η Μπιενάλε θα επισημάνει μερικά από τα κρίσιμα ζητήματα που συνθέτουν και επηρεάζουν την πραγματικότητα της Μεσογείου μέχρι στιγμής, αφήνοντας επίσης το απαραίτητο περιθώριο σε αυτό που ο Ernst Bloch ονόμασε «προοδευτική ονειροπόληση», απαραίτητη συνθήκη για την υπέρβαση των αδιεξόδων που αντιμετωπίζει η ανθρωπότητα σήμερα. Ως προς αυτό, είναι καθοριστικός ο ρόλος που καλείται να διαδραματίσει η τέχνη, υπό τη μορφή μιας κριτικής, απελευθερωτικής και ιδεαλιστικής πράξης. Η Μπιενάλε θα παρουσιάσει το έργο καλλιτεχνών που καταπιάνονται ενεργά με αυτές τις πρακτικές, «συνομιλώντας» ως εκ τούτου συμβολικά με τον αφορισμό του Gramsci.

Επιμέλεια: Κατερίνα Γρέγου

Σχεδιασμός έκθεσης: Δανάη Γιαμαλάκη

Συμμετέχοντες καλλιτέχνες: Carlos Aires, Can Altay & Jeremiah Day, Ivan Argote, Marwa Arsanios, Bertille Bak, Taysir Batniji, James Beckett, Adelita Husni Bey, David Brognon & Stéphanie Rollin, Μαρίνα Γιώτη, Depression Era, Ninar Esber, Mounir Fatmi, Peter Friedl, Mekhitar Garabedian, Ganzeer, Piero Gilardi, Hamza Halloubi, Nick Hannes, Sven Johne, Annika Kahrs, Ελένη Καμμά, Hayn Kahraman, Μιχαήλ Καρίκης, Χρυσάνθη Κουμιανάκη, Erik Van Lieshout, Thomas Locher, Angela Melitopoulos & Angela Anderson, Tom Molloy, Νίκος Ναυρίδης, Qiu Zhijie, Pavel Pepperstein, Αντώνης Πίττας, Θεοδωρής Προδρομίδης, Meriç Algün Ringborg, Anila Rubiku, Marinella Senatore, Nedko Solakov, Νίκος Τρανός, Thomas Weinberger, Olav Westphalen, Μαριάννα Χριστοφίδου

ΕΚΘΕΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΕΙΣ

19.05.15 - 10.10.15

ΚΡΑΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Κολοκοτρώνη 21, Μονή Λαζαριστών

Τρ-Κυ 10:00-18:00

Δευτέρα κλειστά

T: +30 2310 589141 & 143

Ο ΚΑΖΙΜΙΡ ΜΑΛΕΒΙΤΣ ΚΑΙ ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΟΥ. 100 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΜΑΥΡΟ ΤΕΤΡΑΓΩΝΟ. ΕΡΓΑ ΡΩΣΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΩΣΤΑΚΗ ΤΟΥ ΚΜΣΤ

Η έκθεση είναι αφιερωμένη στα εκατό χρόνια από την παρουσίαση του *Μαύρου Τετραγώνου*, του πιο εμβληματικού έργου της ρωσικής πρωτοπορίας, και παρουσιάζει το κίνημα του Σουπρεματισμού και της Μη-αντικειμενικής Τέχνης. Στην έκθεση μπορεί να δει κανείς έργα τέχνης και αρχαιακό υλικό από τη συλλογή Κωστάκη του Κρατικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης που αναφέρονται στην ιστορική *Τελευταία Φουτουριστική Έκθεση 0,10*, στο κίνημα του Σουπρεματισμού, καθώς και στο διδακτικό έργο του Μαλέβιτς. Η ιστορική *Τελευταία Φουτουριστική Έκθεση 0,10* εγκαινιάστηκε στις 19 Δεκεμβρίου του 1915, στον εκθεσιακό χώρο της Ναντιέζντα Ντομπίτσινα στην Αγία Πετρούπολη, με διοργανωτή τον καλλιτέχνη Ιβάν Πούνι και είχε διάρκεια έναν μήνα. Η έκθεση είναι σημαντική στην ιστορία της τέχνης, καθώς σε αυτήν ο Καζιμίρ Μαλέβιτς πρωτοπαρουσίασε σε δύο τοίχους το κίνημα του Σουπρεματισμού με πίνακες που αποτελούνταν από γεωμετρικές χρωματικές φόρμες και δήλωναν μια νέα αισθητική και φιλοσοφική προσέγγιση σχετικά με τον ρεαλισμό στην τέχνη, την αποτύπωση της αθέατης πλευράς της ζωής, τη μη-αντικειμενικότητα, το σημείο μηδέν της ζωγραφικής, καθώς και την υπεροχή της φόρμας και του χρώματος πάνω από κάθε άλλο συστατικό στοιχείο της ζωγραφικής. Στη γωνία ανάμεσα στους δύο τοίχους ο καλλιτέχνης τοποθέτησε, σαν θρησκευτική εικόνα, το *Μαύρο Τετράγωνο*, που αποτελεί έκτοτε το έμβλημα του Σουπρεματισμού.

Επιμέλεια: Μαρία Τσαντσάνογλου

Βοηθοί επιμελητές: Δόμνα Γούναρη, Αγγελική Χαριστού

24.06.15 - 30.09.2015**ΚΕΝΤΡΟ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

Αποθήκη Β1, λιμάνι

Τρ-Κυ 10:00-18:00

Δευτέρα κλειστά

Τ: +30 2310 593270

ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΚΙΝΗΣΕΙΣ.**ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΚΡΑΝΙΩΤΗ - JULIEN PRÉVIEUX**

Η έκθεση αυτή συνιστά κατά κάποιον τρόπο συνέχεια της έκθεσης της 4ης Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης με τίτλο *Παράδοση-Ανατροπή*, αφού ανιχνεύει το καταγεγραμμένο στη συλλογική μνήμη, και κατά συνέπεια ζωντανό, στοιχείο της παράδοσης και τη μετεξέλιξή του, μέσα από τα νέα μέσα, την επικαιρότητα, τις σύγχρονες πρακτικές και θεωρίες, σε γλωσσικό καλλιτεχνικό λεξιλόγιο. Αυτή η μετά-γλώσσα υπογραμμίζει την «ιδιοσυγκρασία και το ιδίωμα ενός χώρου» με βαθιά πολιτισμική, ιστορική και πνευματική κληρονομιά, όπως είναι αυτή της Μεσογείου.

Οι *Σχετικές Κινήσεις* αναφέρονται σε δράσεις, κινήσεις και ενέργειες που πλέον δεν υφίστανται, όχι γιατί έχουν χάσει την ουσία τους αλλά γιατί έχουν καταργηθεί οι δυναμικές και οι ανάγκες που αρχικά τις προκάλεσαν και τις συντηρούσαν για αιώνες. Όμως, συνεχίζουν να υπάρχουν στη συλλογική συνείδηση και να ψάχνουν αφορμές για να πυροδοτήσουν τη μνήμη, ατομική και συλλογική. Οι διακριτικές αλλά καθοριστικές αναφορές στην παράδοση της ευρύτερης γεωγραφικής λεκάνης της Μεσογείου, που καθορίζουν το έργο των Ε. Κρανιώτη και J. Prévieux, δύο καλλιτεχνών που δεν γνωρίζονταν πριν, εφοδιάζουν τα έργα της έκθεσης με ένταση, πρωτοτυπία, ποίηση και διαδραστικότητα, αξίες και χαρακτηριστικά ικανά να τα εντάξουν στην πραγματικότητα, τις προκλήσεις, τις συνθήκες και τις ιδιαιτερότητες της σύγχρονης εποχής, χωρίς ωστόσο να απορρίπτονται ή να αποκόπτονται από τη συνέχεια της παράδοσης. Ταυτόχρονα, τονίζουν την υγιή σχέση τέχνης-παράδοσης και προβάλλουν τις εκλεκτικές συγγένειες και τις «σχετικές κινήσεις» καλλιτεχνών με βαριά πολιτισμική παράδοση, και δείχνουν τρόπους μετάπλασής της σε σύγχρονη έκφραση, σε μια αντιφατική, ρευστή και παράδοξη εποχή, της μετάβασης και της αλλαγής, όπως είναι η σημερινή.

Επιμέλεια: Κατερίνα Κοσκινά**Συνεπιμελητής:** Άννα Μυκονιάτη**Συνεργαζόμενοι φορείς:** Πρεσβεία της Γαλλίας στην Ελλάδα-Γαλλικό Ινστιτούτο Ελλάδος, Γενικό Προξενείο της Γαλλίας στη Θεσσαλονίκη-Γαλλικό Ινστιτούτο Θεσσαλονίκης

17.06.15 - 31.07.15

**ΦΟΥΑΓΙΕ ΚΑΙ ΑΙΘΟΥΣΑ ΝΕΡΟΥ ΔΗΜΑΡΧΕΙΟΥ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

Λεωφόρος Βασιλέως Γεωργίου 1

Τρ-Κυ 10:00-18:00

Δευτέρα κλειστά

T: +30 2310 589141 & 143

ΤΑΥΤΟ-ΕΤΕΡΟ-ΤΗΤΑ

Στο πλαίσιο της 5ης Μπιενάλε Θεσσαλονίκης, το Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης του Κρατικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης σε συνεργασία με το Πεδίο Δράσης Κόδρα, το Thessaloniki Pride και τον Δήμο Θεσσαλονίκης, θέτουν το ζήτημα του φύλου με στόχο να ανιχνεύσουν και να παρουσιάσουν διαφορετικές εικαστικές μορφοποιήσεις ενός ζητήματος που αποτελεί και σήμερα πεδίο αντιπαράθεσης, σε μια εποχή έξαρσης του νέο-συντηρητισμού, των ρατσιστικών, ομοφοβικών, λεσβιοφοβικών και τρανσφοβικών συμπεριφορών, της επίθεσης κατά των δικαιωμάτων των γυναικών και των διακρίσεων στη βάση της φυλής, της εθνότητας, του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας του φύλου.

Η *Ταυτο-ετερό-τητα* αποτελεί προϊόν συνεργασίας, ζύμωσης και ανοιχτής διαβούλευσης. Στόχος της διευρυμένης συνεργασίας είναι η συγκρότηση δεσμών ανάμεσα σε διάφορες κοινότητες, θεσμικούς και εξωθεσμικούς φορείς της πόλης και η ενεργοποίηση της συμμετοχικότητας, μέσω της απεύθυνσης στον δημόσιο χώρο και της αξιοποίησης εθελοντών και δημιουργικών ομάδων.

Συμμετέχοντες καλλιτέχνες: Lynda Benglis, Ursula Biemann, Pauline Boudry & Renate Lorenz, Marianne Darlen Solhaugstrand, Yevgeniy Fiks, Κωστής Φωκός, Hector de Gregorio, Igor Grubic, David Hockney, Deborah Kelly & Tina Fiveash, Majida Khattari, Carlos Motta, Slava Mogutin, Νατάσσα Παπαδοπούλου, Αντώνης Πρωτοπάτσος, Wolfgang Tillmans, Boryana Rossa & Oleg Mavromatti, Milica Tomic

ΤΑΥΤΟ-ΕΤΕΡΟ-ΤΗΤΑ - BUT STILL IN ONE PIECE

Έκθεση στο πλαίσιο ανοιχτής διεθνούς πρόσκλησης του Πεδίου Δράσης Κόδρα

Συμμετέχοντες καλλιτέχνες: Κατερίνα Αθανασοπούλου, Μαριλένα Αλιγιζάκη, Αγγελική Αυγητίδου, Chiara Bertin, Εύα Βέη Γερομιχάλου, Μαρίνα Γκενάντιεβα, Fred Koenig, George Petrou, Trix Rosen, Κέλλυ Σκουλαριώτη, Manuel Vason

ΣΥΜΠΟΣΙΟ: ΤΑΥΤΟ-ΕΤΕΡΟ-ΤΗΤΑ. Η ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗ ΤΟΥ ΦΥΛΟΥ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΤΕΧΝΗ

18 Ιουνίου, αίθουσα πολλαπλών χρήσεων, Δημαρχείο
Θεσσαλονίκης, 16:00-21:00

Επιμέλεια Ταυτο-ετερό-τητα: Θεοδωρής Μάρκογλου,
Συραγώ Τσιάρρα

Επιμέλεια Ταυτο-ετερό-τητα - *But still in one piece*:

Δημήτρης Μιχάλαρος, Ανθή Αργυρίου,
Παναγής Κουτσοκώστας

Συνεργαζόμενοι φορείς: Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης
Τέχνης, Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης, Δήμος
Θεσσαλονίκης, Thessaloniki Pride, Πεδίο Δράσης Κόδρα-
Δήμος Καλαμαριάς

23.06.15 - 30.09.2015

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (ΑΜΘ)

Μ. Ανδρόνικου 6

Δε-Κυ 9:00-16:00

T: +30 2313 310 201, 2313 310 253, 2313 310 249

HEL(L)AS! EVERYWHERE! HEL(L)AS! ΠΑΝΤΟΥ!

Στο πλαίσιο της 5ης Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης, το Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης προσκάλεσε τον Κωνσταντίνο Ξενάκη, έναν δημιουργό που αρέεται φιλοσοφικές ιδέες και συμβολικά σχήματα από τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό, διοργανώνοντας την έκθεση *HEL(L)AS! Everywhere! HEL(L)AS! Παντού!*.

Η θέση ενός σύγχρονου καλλιτέχνη σε ένα μουσείο αρχαίας τέχνης είθισται να στοιχειοθετείται στο πλαίσιο μιας «συνομιλίας» μεταξύ παλιού και νέου. Στην περίπτωση του Ξενάκη, αυτός ο «σιωπηλός διάλογος» συνιστά μια ιδιαίτερη πρό(σ)κληση για τον καλλιτέχνη, καθώς -όπως ο ίδιος αναφέρει- του δίνεται η ευκαιρία να βιώσει τον αρχαίο ελληνικό κόσμο, στον οποίο θεωρεί πως πνευματικά και μεταφυσικά ανήκει. Και πράγματι, στο ΑΜΘ η εικαστική συνεύρεση σύγχρονων έργων του Ξενάκη και αρχαίων τεχνουργημάτων γίνεται με τον πλέον άμεσο τρόπο: μέσα στους χώρους των μόνιμων εκθέσεων του μουσείου, μέσα δηλαδή στο σύγχρονο «φυσικό περιβάλλον» των αρχαίων αντικειμένων.

Στην έκθεση παρουσιάζονται έργα από το 1970 μέχρι σήμερα, με τα οποία ο Ξενάκης σχολιάζει την τρέχουσα πραγματικότητα αλλά και υπερβατικές, διαχρονικές αξίες. Το ίδιο, εξάλλου, ισχύει και για τις αρχαιότητες της συλλογής του ΑΜΘ: εκφράζουν συλλογικές αξίες και αισθητικές της εποχής που

κατασκευάστηκαν και χρησιμοποιήθηκαν. Έτσι, το έργο του Ξενάκη βρίσκεται στον χώρο του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης ένα πνευματικό ταίρι, συναντά τις αφηγηρικές αναφορές του και αποκτά ένα ελκυστικό ερμηνευτικό πλαίσιο.

Γενικός συντονισμός: Πολυξένη Αδάμ-Βελένη

Μουσειολογική επιμέλεια: Ευαγγελία Τσαγκαράκη,
Στυλιάνα Γκαλινίκη

Μουσειογραφική επιμέλεια: IooroSTUDIO

23.6.15 - 13.9.15

ΜΟΥΣΕΙΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Λεωφ. Στρατού 2

Δε-Κυ 08:00-20:00

T: 2313 306400, 2313 306422

**ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ ΜΕΣΑ
ΑΠΟ ΤΟ ΨΗΦΙΑΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΤΟΥ Θ. ΚΟΡΡΕ (Α.Π.Θ.)**

Η έκθεση (και περιοδεύουσα) έχει ως στόχο να προβάλει στο ευρύ κοινό μια σειρά από περισσότερο ή λιγότερο γνωστούς τόπους με έντονη παρουσία Ελλήνων, καθώς επίσης και εκκλησιαστικά και κοσμικά μνημεία, με κοινό χαρακτηριστικό των περισσότερων τη θέση τους κατά μήκος της παράλιας ζώνης της ανατολικής Μεσογείου. Η έκθεση αρθρώνεται σε επτά ενότητες, οδηγώντας τον επισκέπτη σε μια νοητή διαδρομή που έχει αφηγηρία την περιοχή του βορειοανατολικού Αιγαίου, τα παράλια της Μ. Ασίας, από βορρά προς νότο, για να καταλήξει στη χερσόνησο του Σινά και την Αίγυπτο. Το παρουσιαζόμενο υλικό προέρχεται από το Ψηφιακό Αρχείο Ελληνικού και Βυζαντινού Πολιτισμού του Θεόδωρου Κορρέ, ομότιμου καθηγητή του Α.Π.Θ. Όπως αναγράφεται στον σχετικό ιστότοπο του αρχείου: «Κοντά μισό αιώνα τώρα, ο κ. Θεόδωρος Κορρές απαθανατίζει με τον φωτογραφικό του φακό μνημεία της βυζαντινής, κλασικής, ελληνιστικής και ρωμαϊκής εποχής από τον ελλαδικό χώρο μέχρι τα βάθη της Ανατολίας. Το αποτέλεσμα είναι πράγματι εντυπωσιακό: δεκάδες χιλιάδες λήψεις μνημείων της πολιτισμικής μας κληρονομιάς, πολλά εκ των οποίων είναι εντελώς άγνωστα. Σκοπό έχει να τους μεταφέρει νοερά στους χώρους όπου μεγαλούργησε ο ελληνικός πολιτισμός και να τους θυμίζει την ιστορία και την παράδοσή μας».

Επιμέλεια έκθεσης: Αγαθονίκη Τσιλιπάκου

Επιστημονικός σύμβουλος: Θεόδωρος Κορρές

18.05.15 - 30.09.15**ΤΕΛΛΟΓΛΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ ΤΕΧΝΩΝ Α.Π.Θ.**

Αγ. Δημητρίου 159Α

Τρ-Πε-Πα 18:00-21:00

Τε 10:00-13:00 & 18:00-21:00 / Σα-Κυ 11:00-14:00

Δευτέρα κλειστά

Τ: +30 2310 247111, 2310 991610

ΔΩΡΑ ΤΗΣ ΓΗΣ ΜΕ ΑΝΤΟΧΗ ΣΤΟ ΧΡΟΝΟ

Η έκθεση *Δώρα της Γης με αντοχή στον χρόνο* στο Τελλόγλειο Ίδρυμα Τεχνών, επιχειρεί να προβάλλει την ελλαδική φύση και βιοποικιλότητα ως διαχρονική πηγή πόρων και έμπνευσης για την ευζωία του ανθρώπου και την ανάπτυξη της κοινωνικής ζωής, του πολιτισμού, της οικονομίας και των επιστημών.

Ο επισκέπτης της έκθεσης έχει την ευκαιρία να ακολουθήσει μια διαδρομή στον χώρο και τον χρόνο με αφετηρία την αιγαιακή προϊστορική Θήρα, ενδιάμεσο σταθμό την ηπειρωτική αρχαία Μακεδονία και κατάληξη στο σήμερα.

Η περιοχή του Αιγαίου αποτελεί μια σημαντικότερη ψηφίδα του ευρύτερου φυσικού και πολιτισμικού μωσαϊκού της Μεσογείου, αλλά και μια μικρογραφία της με όλα τα χαρακτηριστικά της: σχεδόν κλειστό σχήμα, φιλικό προς τον άνθρωπο ήπιο κλίμα, πλούσια βιοποικιλότητα, μακροχρόνια ανθρώπινη παρουσία και πολυμορφία πολιτισμών.

Αρχαία αγγεία αποθήκευσης, μεταφοράς, μαγειρικής και κατανάλωσης τροφής και ποτών καθώς και φωτισμού και καλλωπισμού, εκτίθενται δίπλα σε καλλιτεχνικές απεικονίσεις φυτών, καρπών και ζώων, αποκαλύπτοντας τη μεταμόρφωση των απλών αλλά πολύτιμων «δώρων της γης» από μέσον επιβίωσης σε υψηλές εκφάνσεις της κοινωνικής ζωής και της καλλιτεχνικής έκφρασης.

Επιμέλεια: Παναγιώτης Κουρνιακός, Χριστίνα Τσαγκάλια**Καλλιτεχνική επιμέλεια:** Αναστασία Σταμάτη**Συνεργαζόμενοι φορείς:** Τελλόγλειο Ίδρυμα Τεχνών Α.Π.Θ., Μουσείο Βασιλικών Τάφων Αιγών, Αρχαιολογικό Μουσείο Βέροιας, Ινστιτούτο Εφαρμοσμένων Βιοεπιστημών (ΙΝΕΒ) του Εθνικού Κέντρου Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΕΚΕΤΑ), Μουσείο Προϊστορικής Θήρας, Αρχαιολογικό Μουσείο Πέλλας, Μουσείο Εκμαγείων Α.Π.Θ., Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού, Μουσείο Οίνου Γεροβασιλείου, Μουσείο Λούλη, Ινστιτούτο Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΙΠΤΗΛ) του ΕΚΕΤΑ

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

23.06.15 - 30.09.2015

ΠΕΡΙΠΤΕΡΟ 6

Λεωφ.Στρατού & 3ης Σεπτεμβρίου (εντός ΔΕΘ-HELEXPO)

Τρ-Κυ 10:00-18:00

Δευτέρα κλειστά

T: +30 2310 589141 & 143

LOVE DIFFERENCE TABLE / MICHELANGELO PISTOLETTO

Το εμβληματικό έργο «μανιφέστο» του Michelangelo Pistoletto θα αποτελέσει τον χώρο γύρω από τον οποίο θα πραγματοποιηθούν όλες οι θεωρητικές δράσεις της διοργάνωσης και θα χρησιμεύσει ως ο καθρέπτης των εκδηλώσεων αλλά και των ζυμώσεων και αποτελεσμάτων του τριμερούς προγράμματος της Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης, με θέμα τη Μεσόγειο και γενικό τίτλο Old Intersections - Make it New.

Επιμέλεια έκθεσης: Κατερίνα Κοσκινά

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΠΕΡΦΟΡΜΑΝΣ

29.06.15 - 09.07.15

4ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΠΕΡΦΟΡΜΑΝΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

(το πλήρες πρόγραμμα στο www.thessalonikibiennale.com)

Το Φεστιβάλ Περφόρμανς Θεσσαλονίκης ακολουθώντας τον διετή ρυθμό της Μπιενάλε επιχειρεί να χτίσει και να αναπτύξει ένα ανοιχτό πεδίο πειραματισμού, έναν επίκαιρο διάλογο επικοινωνίας και μέθεξης γύρω από την εφήμερη πρακτική της περφόρμανς, προβάλλοντας και αναδεικνύοντας τη σύγχρονη σωματική και εμπειρική αναζήτηση αλλά και την καταξίωση του καλλιτεχνικού αυτού εκφραστικού μέσου. Ο διάλογος που αναπτύσσεται σε κάθε Φεστιβάλ ανάμεσα στους καλλιτέχνες και το κοινό φανερώνει το ευρύ πεδίο στο οποίο κινείται η τέχνη της περφόρμανς. Με αυτόν τον τρόπο, τα έργα που παρουσιάζονται αγγίζουν διάφορες θεματικές, αντανakλούν την αισθητική και τις ποικίλες εκ-

φάνσεις της, αποτυπώνουν τα κοινωνικοπολιτικά ζητήματα της εποχής και τις προσωπικές συγκρούσεις των καλλιτεχνών, ασκούν κριτική σε καθετί κατεστημένο και καταπιεστικό, ενώ εκφράζουν την επιτακτική ανάγκη μιας ενεργούς και παρεμβατικής επικοινωνίας. Υπογραμμίζοντας τον διαδραστικό και ανατρεπτικό χαρακτήρα της περφόρμανς, αλλά και τις διάφορες διαστάσεις, ερμηνείες και προσεγγίσεις της, οι καλλιτέχνες καλούνται σε μια διαδικασία «ζωντανής» ανταλλαγής απόψεων και ιδεών, προσφοράς και διάθεσης εμπειριών και ιστοριών. Η σύγκλιση των πεδίων της εννοιολογικής υπόστασης της περφόρμανς συμβιώνει με τη διατυπωμένη επιθυμία ανίχνευσης και διερώτησης σχετικά με τον ρόλο του καλλιτέχνη αλλά και την ίδια την ουσία του εκφραστικού μέσου που διαμορφώνεται από και ταυτόχρονα διαμορφώνει το κοινωνικοπολιτικό γίγνεσθαι.

Επιμέλεια και συντονισμός: Ειρήνη Παπακωνσταντίνου

Καλλιτέχνες: Márcio Carvalho, Victoria Gray, Jonas Kocher - Δάφνη Στεφάνου - Janosch Perler- Ruedy Schwyn, Mischa Kuball, Carlos Martiel, Μέντη Μέγα, Rhiannon Morgan, Surabhi Saraf, SUKA OFF, Ulay

Συναυλία έναρξης: Harry Elektron & Rosita

Αφιερώματα/εκθέσεις: Λήδα Παπακωνσταντίνου, Ulay

Εργαστήριο: Γιώργος Μπακαλός

Βίντεο περφόρμανς/προβολές: Cyprus International Performance Art Festival, Videoplay, Sofia Underground International Performance Art Festival

Ημερίδα: Δράσεις και αντι-δράσεις στο ελληνικό καλλιτεχνικό πεδίο. Έρευνα και προβληματισμοί για την περφόρμανς στην Ελλάδα

Επιστημονικός συντονισμός: Αλεξάνδρα Αντωνιάδου

Συμμετέχοντες: Αλεξάνδρα Αντωνιάδου, Χριστιάνα Γαλανοπούλου, Ειρήνη Γερογιάννη, Γλαύκη Γκότση, Φωτεινή Καλλέ, Αρετή Λεοπούλου, Κωστής Σταφυλάκης

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

10.09.15 - 30.09.15

ΓΕΝΙ ΤΖΑΜΙ (παλιό Αρχαιολογικό Μουσείο)

Αρχαιολογικού Μουσείου 30

Τρ-Κυ 10:00-18:00

Δευτέρα κλειστά

T: +30 2310 857978

5ο ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΝΕΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ: ROMANCE

Μία εκ των δράσεων του κυρίως προγράμματος της 5ης Μπινάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης αποτελεί και το 5ο Εργαστήριο Νέων Καλλιτεχνών. Ο τίτλος του εργαστηρίου *Romance* προκύπτει από μια «άλλη» ανάγνωση της κεντρικής ιδέας και του κύριου θεωρητικού υπόβαθρου της φετινής διοργάνωσης, που βασίζεται στη συλλογή κειμένων του Αντόνιο Γκράμσι, *Γράμματα από τη φυλακή*. Το σκεπτικό για το επερχόμενο εργαστήριο επιχειρεί να προσεγγίσει εκ νέου την πολιτική ερμηνεία του βιβλίου και στρέφεται στις πολλαπλές αναγνώσεις του: στον -εξ' ανάγκης- μονόλογο της γραφής, που όμως ελευθερώνει τη νόηση από τον ρόλο και την καθημερινότητα του φυλακισμένου· στον ρομαντισμό που διακατέχει ανθρώπους που βρίσκονται σε ιδιαίτερες συνθήκες ζωής και επικοινωνίας με το κοινωνικό σύνολο· στον ρομαντισμό κάθε ιδεολόγου. Πρόκειται για μια έννοια και μια επιλογή τόσο προσωπική, όσο συνάμα πολιτική - και δη όταν χαρακτηρίζεται από την ιδεολογική συνέπεια που διανοητές, όπως ο Γκράμσι, κατέδειξαν. Αυτό που χαρακτηρίζει το συγκεκριμένο εργαστήριο, αποτελεί και το κυριότερο κριτήριο επιλογής των συμμετεχόντων: η πολυσυλλεκτικότητα.

Επιμέλεια: Αρετή Λεοπούλου

Επικεφαλής και εμπνευστής: Σπύρος Στάβερης

Συμμετέχοντες: Αντιγόνη Θεοδώρου, Άκης Κάρανος, Μαρία Κριαρά, Ηλίας Μαμαλιόγκας, Ιλάν Μανουάχ, Βιργινία Μαστρογιαννάκη, Nicolas Paradiselo, Σοφία Τολίκα, Original Replica, Nuriddin Rasulov

10-19 Σεπτεμβρίου (εργαστήριο, επισκέψιμο από το κοινό)

19-30 Σεπτεμβρίου (έκθεση)

ΣΥΜΠΟΣΙΟ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2015

ΠΕΡΙΠΤΕΡΟ 6

Λεωφ.Στρατού & 3ης Σεπτεμβρίου (εντός ΔΕΘ-HELEXPO)
(πλήρες πρόγραμμα στο www.thessalonikibiennale.com)

ΣΥΜΠΟΣΙΟ: Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΜΠΙΕΝΑΛΕ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ ΣΗΜΕΡΑ

Θέμα της έρευνας της 5ης Μπιενάλε παραμένει η Μεσόγειος. Τα τελευταία χρόνια, γεγονότα μεγάλης βαρύτητας συμβαίνουν εκεί καθημερινά και αλλάζουν συνεχώς μια περιοχή που μαστίζεται από πόλεμους, εξεγέρσεις, κοινωνικές αλλαγές, οικονομική αβεβαιότητα, πολιτική αστάθεια, ανθρωπινή εξαθλίωση, θρησκευτική ένταση και το φλέγον ζήτημα της μετανάστευσης στο επίκεντρό της. Στο συμπόσιο με τίτλο «Ο ρόλος των Μπιενάλε στη Μεσόγειο σήμερα», θα προσκληθούν καλλιτέχνες, διευθυντές και επιμελητές από Μπιενάλε της Μεσογείου, δηλαδή από Β. Αφρική, Μ. Ανατολή, Ευρώπη. Το συμπόσιο θα περιλαμβάνει σειρά εισηγήσεων, στρογγυλή τράπεζα και διάλογο με το κοινό, με στόχο την καταγραφή της κατάστασης, τον προβληματισμό και τις αναγκαίες κινήσεις, στο νέο ρευστό και μη πρόσφορο για την τέχνη και την καλλιτεχνική έκφραση τοπίο της Μεσογείου. Η σχέση του θεσμού με τα μουσεία και τα πανεπιστήμια, οι τύποι χρηματοδότησης, ο πολυπολιτισμικός και διαπολιτισμικός χαρακτήρας του, η ανάδειξη των ρόλων του «ανεξάρτητου επιμελητή», του καλλιτέχνη-επιμελητή και του διευθυντή-manager, η στροφή στην εκπαιδευτική διάσταση, το αστικό marketing και city branding, η συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας, η ανάπτυξη συγκεκριμένου είδους πολιτιστικού τουρισμού είναι ορισμένα από τα ζητήματα που θα αναδειχθούν στο συμπόσιο, που θα έχει ως θέμα την εξέλιξη αυτών των διοργανώσεων και τον ρόλο τους στη Μεσόγειο του σήμερα.

Επιμέλεια-οργάνωση: Κατερίνα Κοσκινά, Κατερίνα Μαυρομιχάλη

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

22.05.15 - 20.09.15

ΑΛΑΤΖΑ ΙΜΑΡΕΤ

Κασσάνδρου 91-93

Τρ-Κυ 10.00-18.00

Δευτέρα κλειστά

T: +30 2310 278587

**ΧΡΟΝΗΣ ΠΕΧΛΙΒΑΝΙΔΗΣ - ΕΝΑ ΤΑΞΙΔΙ
ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΟΥ ΣΟΥΦΙΣΜΟΥ**

Η έκθεση *Χρόνης Πεχλιβανίδης - ένα ταξίδι στο κόσμο του σουφισμού* παρουσιάστηκε στο Μουσείο Μπενάκη, στο κτίριο της οδού Πειραιώς από τις 2 Μαΐου έως 27 Ιουλίου 2014. Στο πλαίσιο της συνεργασίας του Μουσείου Μπενάκη με τον Δήμο Θεσσαλονίκης, η έκθεση μεταφέρεται στο Οθωμανικό μνημείο Αλατζά Ιμαρέτ με σκοπό να παρουσιάσει στο κοινό της Θεσσαλονίκης το μυστικισμό στις χώρες της Ανατολής, την ιστορία του και τις βασικές του έννοιες.

Ο ισλαμικός μυστικισμός ή σουφισμός αποτελεί ένα πνευματικό κίνημα που διαμορφώθηκε μέσα στο Ισλάμ. Ο σουφισμός είναι μια εσωτερική φιλοσοφία, ένας τρόπος ζωής και μια πνευματική πορεία προς τον Θεό με κύριο σκοπό την αναζήτηση της αλήθειας και την ένωση με τον Θεό μέσω της αγάπης και της αφοσίωσης. Η εμπειρία αυτή δεν εκφράζεται με λόγια, αλλά βιώνεται με ιδιαίζουσες μυστικές πρακτικές. Υπό την έννοια αυτή, ο μυστικισμός είναι ένα εσωτερικό κίνημα που απαντάται σε πολλές θρησκείες.

Μια από τις βασικές πρακτικές του σουφισμού αποτελεί η τελετή ανάμνησης (ζιρκ), κατά την οποία η επαναλαμβανόμενη απαγγελία προσευχών ή του ονόματος του Θεού σε συνδυασμό με τον χορό ή τη συνοδεία μουσικής, βοηθούν τον μνημένο να υπερβεί το ατομικό του εγώ και να προσεγγίσει το θείο. Μυστικιστικές διδασκαλίες και πρακτικές από πολυάριθμους μουσουλμάνους και σουφικά τάγματα εκτιμάται ότι υπάρχουν σήμερα σε πολλές περιοχές του ισλαμικού κόσμου και διαφοροποιούνται ανάλογα με τις καταβολές, την ιστορική διαδρομή και τη γεωγραφική τους προέλευση.

Επιμέλεια: Μίνα Μωραΐτου

23.06.15 - 31.08.15

ΚΑΖΑ ΜΠΙΑΝΚΑ

Βασ. Όλγας 180

Τρ-Παρ 10:00-15:00

Σα-Κυ-Δε κλειστά

T: +30 2313 318538

ΕΦΗ ΣΑΒΒΙΔΗ: TRANSPLANTATION

Τρεις ενότητες έργων που πραγματεύονται την έννοια της μετοίκησης, αρθρώνουν μία εικαστική διαδικασία επαναπροσδιορισμών, ανίχνευσης και νέας χαρτογράφησης εντός της λεκάνης της Μεσογείου σε σχέση με ό,τι θα ονομάζαμε συλλογική, αλλά και ατομική ταυτότητα.

1. *Lost(hi)story*: αρχείο φωτογραφικών αναμνηστικών στιγμιοτύπων από την Αμμόχωστο τουλάχιστον 40 χρόνια πριν, με μικρά σχόλια από τους εικονιζόμενους 40 χρόνια μετά.

2. *By the Gate*: αρχείο φωτογραφικών σκηνογραφιών στους εξωτερικούς χώρους οικίας μεταναστών στη σύγχρονη Λευκωσία.

3. *Garden*: artist book, ως φωτογραφικό φυτολόγιο, που απαθανατίζει τη διαδοχική ανάπτυξη εφτά φυτών, όπως αυτά αναπτύχθηκαν σε νέο, «ξένιο» έδαφος, από σπόρους που μετέφεραν μετανάστες.

Επιμέλεια: Θάλεια Στεφανίδου

Χορηγός: Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου

24.06.15 - 16.08.15

ΡΩΜΑΪΚΗ ΑΓΟΡΑ

Πλατεία Αρχαίας Αγοράς

Πε-Κυ 8:00-15:00

Δε-Τρ-Τε κλειστά

T: +30 2310 221266

**ΑΝΝΗ ΚΑΛΤΣΙΔΟΥ: ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΕΙΣ
ΣΤΗ ΡΩΜΑΪΚΗ ΑΓΟΡΑ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

Η Εφορεία Αρχαιοτήτων Πόλης Θεσσαλονίκης φιλοξενεί στη Ρωμαϊκή Αγορά την έκθεση της Άννης Καλτσίδου, η οποία πραγματοποιείται στο πλαίσιο του παράλληλου προγράμματος της 5ης Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης.

Η Άννη Καλτσίδου παρουσιάζει μια εγκατάσταση, ειδικά διαμορφωμένη για την Κρυπτή Στοά, και δημιουργεί ένα περιβάλλον σε τμήμα του αρχαιολογικού χώρου της Ρωμαϊκής Αγοράς. Και τα δύο μέρη της έκθεσης συνδιαλέγονται με τον αρχαιολογικό χώρο, παράγοντας συνειρμούς σχετικά με τη συνέχεια και την πορεία (του ανθρώπου, της πόλης, του περιβάλλοντος, της πολιτιστικής κληρονομιάς) μέσα στο χρόνο. Μέσα από την παρουσίαση και τους συσχετισμούς που προκύπτουν από αυτή, η μακράιωνη πολιτιστική κληρονομιά και η ιστορία (το «παλιό») διασταυρώνονται με το νέο (το εικαστικό έργο που γεννήθηκε για την έκθεση), απηχώντας εύστοχα το κεντρικό μήνυμα της Μπιενάλε: «Παλιές διασταυρώσεις - Make it New!».

Στο ίδιο πνεύμα, κατά τη διάρκεια των εγκαινίων θα πραγματοποιηθεί περφόρμανς με αναφορές στην ιστορία και την πολυπολιτισμικότητα της Θεσσαλονίκης, την οποία η εικαστικός εμπνεύστηκε από τις «Μαγεμένες».

Επιμέλεια: Μαρία Δ. Καγιαδάκη

18-20.09.15

ΠΕΡΙΠΤΕΡΟ 6

Λεωφ.Στρατού & 3ης Σεπτεμβρίου (εντός ΔΕΘ-ΗΕΛΕΧΡΟ)
(πλήρες πρόγραμμα στο www.psy-art-symposium2015.gr)

**1ο ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΘΕΡΑΠΕΙΩΝ ΜΕΣΩ ΤΕΧΝΗΣ
«ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ»**

Μια ανοικτή διαδικασία που θα εμπλουτίζεται διαρκώς με τη συμμετοχή του κοινού. Θα εξετάσουμε και θα γνωρίσουμε τη σχέση της τέχνης με τη θεραπεία καθώς και τη δυνατότητα ανάπτυξης ενός διεξοδικού διαλόγου ανάμεσα στα δύο αυτά γνωστικά πεδία. Μέσα από μια συνεχή διεργασία συζήτησης, επεξεργασίας και αναστοχασμού πάνω στη θεματική του Συμποσίου με προσκεκλημένους ειδικούς θεραπευτές, θα γνωρίσουμε την αισιοδοξία της θέλησης που θα θέσει τα θεμέλια της ζωής στο σήμερα, αυτή τη δυνατότητα του ανθρώπου, που δίνεται μέσα από τις «θεραπείες τεχνών», να μορφοποιήσει τις ανησυχίες, τις δυσκολίες και τους φόβους του προκειμένου να χάσουν την ασάφεια τους και να αποκτήσουν συγκεκριμένη μορφή ώστε να γίνουν καλύτερα αντιμετωπίσιμοι. Ζωή και τέχνη είναι ένα.

Θεματικές: εικαστική ψυχοθεραπεία, μουσικοθεραπεία, δραματοθεραπεία, χοροθεραπεία, δημιουργικές τέχνες

Επιμέλεια: Έλενα Τονικίδη

Φορέας διοργάνωσης: ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ-ΤΕΧΝΗ art-therapy School & Institute - Θεσσαλονίκη, μέλος της American Association Art Therapy και της British Association of Art Therapist

22.09.15 - 17.10.15

ΓΚΑΛΕΡΙ ΕΙΡΜΟΣ

Λεωφόρος Νίκης 17

T: +30 2310 222863

**ΝΙΚΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΠΕΤΣΙΝΗ:
AUFARBEITUNG: THE WALL**

Η ενότητα *Aufarbeitung: The Wall* αφορά το Τείχος του Βερολίνου είκοσι χρόνια μετά την κατάρρευσή του. Αποτελεί τμήμα μιας φωτογραφικής σειράς που εστιάζει σε τόπους μνήμης που αφορούν την περίοδο του Ψυχρού Πολέμου στην Ευρώπη. Η επεξεργασία του παρελθόντος (*Aufarbeitung der Vergangenheit*), φράση-σύνθημα της περίφημης «έριδας των ιστορικών» που χρωστάμε στον Αντόρνο, περιγράφει την επανεξέταση των ιστορικών γεγονότων μέσα από τη διαχείριση ενός συχνά αμφιλεγόμενου υλικού που προκαλεί αμηχανία και συγκρούσεις, σε βαθμό που πολλοί να την αποκαλούν «μάχη της μνήμης». Μετά την κατάρρευσή του, το 1989, το Τείχος μετράπηκε σε τόπο μνήμης με πολλαπλές -κατεξοχήν πολιτικές- λειτουργίες, αποκτώντας διεθνείς συμβολικές διαστάσεις και διεκδικώντας τη μερίδα του λέοντος στις μνημονικές αναπαραστάσεις του 20ού αιώνα. Από τις πρωτόλειες εγκαταστάσεις με τα πολύχρωμα σημαιάκια που ανέμιζαν στους απέραντους κενούς χώρους στις αρχές του '90 μέχρι τις πρόσφατες προσεκτικά σηματοδοτημένες διαδρομές και τα επίσημα μνημεία, το Τείχος αποδεικνύει πως η μνήμη δεν νοείται μόνο ως ένα μέσο σύνδεσής μας με το παρελθόν αλλά και ως ένα μέσο επαν-αναπαράστασης που ανήκει πάντοτε στο παρόν.

Επιμέλεια: Ηρακλής Παπαϊωάννου

ΞΕΝΑΓΗΣΕΙΣ &
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΞΕΝΑΓΗΣΕΙΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ: ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΑΙΣΙΟΔΟΞΙΑ ΤΗΣ ΝΟΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΙΣΙΟΔΟΞΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ

Περίπτερο 6

Λεωφ.Στρατού & 3ης Σεπτεμβρίου (εντός ΔΕΘ-ΗΕΛΕΧΡΟ)

Κάθε Σάββατο από 01.07.15 έως 30.09.15 στις 11:00

Εξαιρούνται 8,15 και 22 Αυγούστου

ΕΚΘΕΣΗ: Ο ΚΑΖΙΜΙΡ ΜΑΛΕΒΙΤΣ ΚΑΙ ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΟΥ. 100 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΜΑΥΡΟ ΤΕΤΡΑΓΩΝΟ. ΕΡΓΑ ΡΩΣΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΩΣΤΑΚΗ ΤΟΥ ΚΜΣΤ

Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης

Κολοκοτρώνη 21, Μονή Λαζαριστών

Κάθε Σάββατο από 01.07.15 έως 10.10.15 στις 11:00

Εξαιρούνται 8,15 και 22 Αυγούστου

ΕΚΘΕΣΗ: ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΚΙΝΗΣΕΙΣ. ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΚΡΑΝΙΩΤΗ - JULIEN PRÉVIEUX

Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης

Αποθήκη Β1, λιμάνι

Κάθε Σάββατο από 01.07.15 έως 30.09.15 στις 13:00

Εξαιρούνται 8,15 και 22 Αυγούστου

ΕΚΘΕΣΗ: ΤΑΥΤΟ-ΕΤΕΡΟ-ΤΗΤΑ

Φουαγιέ και Αίθουσα Νερού Δημαρχείου Θεσσαλονίκης

Λεωφόρος Βασιλέως Γεωργίου 1

Κάθε Σάββατο από 01.07.15 έως 31.07.15 στις 13:00

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΑΥΤΟΝΟΜΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

Το τετράδιο καθοδηγεί τους γονείς να πραγματοποιήσουν αυτόνομες επισκέψεις στην έκθεση, χωρίς προϋπάρχον γνωστικό υπόβαθρο και περιέχει προτεινόμενες δραστηριότητες, παιχνίδια, πληροφορίες και θέματα προς συζήτηση ώστε να προάγει την αλληλεπίδραση ενηλίκου-ανηλίκου και μουσείου, και τη δυναμική αλληλεπίδραση των μελών μιας οικογένειας, μέσα από ένα ευχάριστο και ελεύθερο τρόπο έκφρασης και δράσης. Το έντυπο συνοδεύεται από όλα τα απαραίτητα υλικά για την πραγματοποίηση των δραστηριοτήτων και τα παιδιά μπορούν να συνεχίσουν τις δράσεις και στο σπίτι.

Διαθέσιμο στο Περίπτερο 6, από 01.07.15

Σχεδιασμός: Εύη Παπαβέργου, Κατερίνα Παρασκευά

The image features a dark, almost black background. On the left side, there are several overlapping, curved shapes in white and a vibrant teal color. These shapes resemble segments of a circle or a stylized letter 'C'. A prominent teal ring is positioned in the middle-left area. Above it, a solid teal horizontal bar is partially visible. The overall composition is modern and minimalist.

XΩΡΟΙ / VENUES

1

ΑΛΑΤΖΑ ΙΜΑΡΕΤ

Κασσάνδρου 91-93
Τρ-Κυ 10.00-18.00
Δευτέρα κλειστά
Τ: +30 2310 278587

2

**ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

Μ. Ανδρόνικου 6
Δε-Κυ 9:00-16:00
Τ: +30 2313 310 201, 2313 310 253,
2313 310 249

3

**ΓΕΝΙ ΤΖΑΜΙ (ΠΑΛΙΟ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ)**

Αρχαιολογικού Μουσείου 30
Τρ-Κυ 10:00-18:00
Δευτέρα κλειστά
Τ: +30 2310 857978

4

ΓΚΑΛΕΡΙ ΕΙΡΜΟΣ

Λεωφόρος Νίκης 17
Τ: +30 2310 222863

5

ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Φουαγιέ και Αίθουσα Νερού
Λεωφόρος Βασιλέως Γεωργίου 1
Τρ-Κυ 10:00-18:00
Δευτέρα κλειστά
Τ: +30 2310 589141 & 143

6

ΚΑΖΑ ΜΠΙΑΝΚΑ

Βασ. Όλγας 180
Τρ-Παρ 10:00-15:00
Σα-Κυ-Δε κλειστά
Τ: +30 2313 318538

7

**ΚΕΝΤΡΟ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

Αποθήκη Β1, λιμάνι Θεσσαλονίκης
Τρ-Κυ 10:00-18:00
Δευτέρα κλειστά
Τ: +30 2310 593270

8

**ΚΡΑΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ
ΤΕΧΝΗΣ**

Κολοκοτρώνη 21, Μονή Λαζαριστών
Τρ-Κυ 10:00-18:00
Δευτέρα κλειστά
Τ: +30 2310 589141 & 143

9

ΜΟΥΣΕΙΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Λεωφ. Στρατού 2
Δε-Κυ 08:00-20:00
Τ: 2313 306400, 2313 306422

10

ΠΕΡΙΠΤΕΡΟ 6

Λεωφ.Στρατού &
3ης Σεπτεμβρίου (εντός ΔΕΘ-HELEXPO)
Τρ-Κυ 10:00-18:00
Δευτέρα κλειστά
Τ: +30 2310 589141 & 143

11

ΡΩΜΑΪΚΗ ΑΓΟΡΑ, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Πλατεία Αρχαίας Αγοράς
Πε-Κυ 8:00-15:00
Δε-Τρ-Τε κλειστά
Τ: +30 2310 221266

12

ΤΕΛΛΟΓΛΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ ΤΕΧΝΩΝ Α.Π.Θ.

Αγ. Δημητρίου 159Α
Τρ-Πε-Πα 18:00-21:00 / Τε 10:00-13:00 &
18:00-21:00 / Σα-Κυ 11:00-14:00
Δευτέρα κλειστά
Τ: +30 2310 247111, 2310 991610

ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ
ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ STR

8

Κρατικό Μουσείο
Σύγχρονης Τέχνης
Μονή Λαζαριστών
State Museum of
Contemporary Art
Moni Lazariston

Αλατζά Ιμαρέτ
Aiatza Imaret

1

ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΥ / KASSANDROU STR

ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ / AG. DIMITRIOU STR

Ρωμαϊκή Αγορά
Roman Forum

1

ΛΑΓΚΑΔΑ / LAGADA STR

ΕΓΝΑΤΙΑ / EGNATIA STR

ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ / VENIZELOU STR

ΛΙΜΑΝΙ-ΠΡΟΒΛΗΤΑ 1
PORT-DOCK A

7

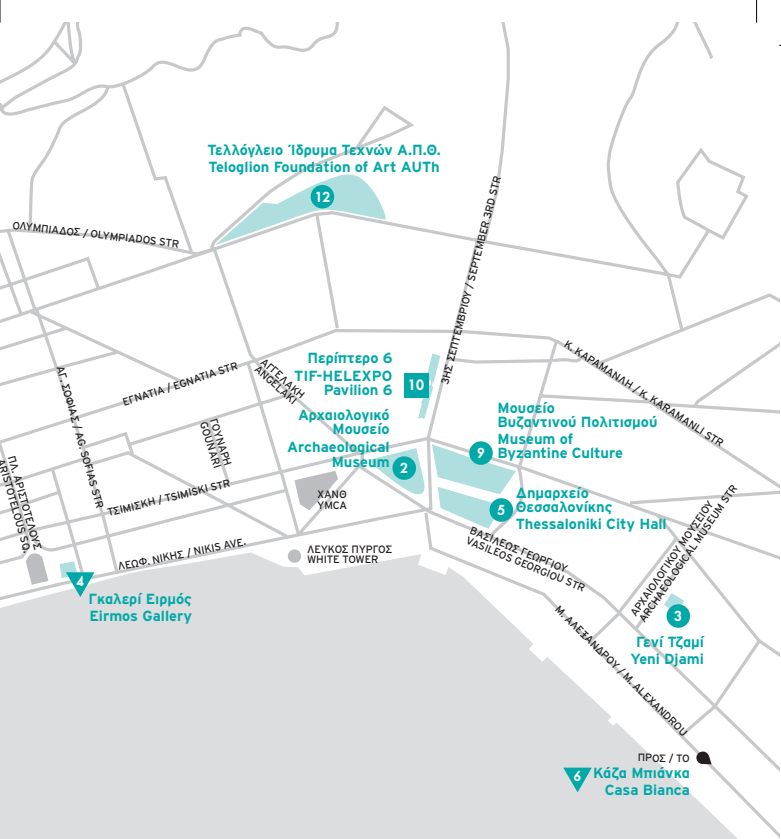
Κέντρο Σύγχρονης
Τέχνης Θεσσαλονίκης
Αποθήκη Β1
Contemporary Art Center
Warehouse B1

■ Κεντρική Έκθεση
Main Exhibition

● Άλλες Εκθέσεις ή Δράσεις Κεντρικού Προγράμματος
Other Main Programme Exhibitions or Events

▼ Παράλληλο Πρόγραμμα
Parallel Programme

Τελλόγλειο Ίδρυμα Τεχνών Α.Π.Θ.
Telioglion Foundation of Art AUTH

12

ΟΛΥΜΠΙΑΔΟΣ / OLYMPIADOS STR

3ΗΣ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ / SEPTEMBER 3RD STR

ΕΓΝΑΤΙΑ / EGNAIA STR

Περίπτερο 6
TIF-HELEXPO
Pavilion 6

10

Κ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ / K. KARAMANLI STR

Αρχαιολογικό
Μουσείο
Archaeological
Museum

2

Μουσείο
Βυζαντινού Πολιτισμού
Museum of
Byzantine Culture

9

Δημαρχείο
Θεσσαλονίκης
Thessaloniki City Hall

5

Π. ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ
ARISTOTELIS SQ

Κ. ΣΟΦΙΑΣ / K. SOPHIAS STR

ΤΣΙΜΙΣΚΗ / TSIMISKI STR

ΛΟΝΔΑΡΙ
LONDARI STR

ΧΑΘ
YMCA

ΛΕΥΚΟΣ ΠΥΡΓΟΣ
WHITE TOWER

ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
VASILEOS GEORGIΟΥ STR

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
ARCHAEOLOGICAL MUSEUM STR

Γενί Τζαμί
Yeni Djami

3

ΛΕΩΦ. ΝΙΚΗΣ / NIKIS AVE.

Γκαλερί Ειρμός
Eirmos Gallery

4

ΠΡΟΣ / TO
6 Κάζα Μπιάνκα
Casa Bianca

6

1

ALATZA IMARET

91-93 Kassandrou St.
Tue-Sun 10:00-18:00
Monday closed
T: +30 2310 278587

2

**ARCHAEOLOGICAL MUSEUM
OF THESSALONIKI**

6th M. Andronikou St.
Mon-Sun 9:00-16:00
T: +30 2313 310 201, 2313 310 253,
2313 310 249

3

**YENI DJAMI (EX
ARCHAEOLOGICAL MUSEUM)**

30 Archaeological Museum St.
Tue-Sun 10:00-18:00
Monday closed
T: +30 2310 857978

4

EIRMOS GALLERY

17 Leof. Nikis Ave.
T: +30 2310 222863

5

THESSALONIKI CITY HALL

Foyer and Water Hall
1 V. Georgiou Ave.
Tue-Sun 10:00-18:00
Monday closed
T: +30 2310 589141 & 143

6

CASA BIANCA

180 Vas. Olgas St.
Tue-Fri 10:00-15:00
Sat-Sun-Mon closed
T: +30 2313 318538

7

**CONTEMPORARY ART CENTRE
OF THESSALONIKI**

Warehouse B1, Port of Thessaloniki
Tue-Sun 10:00-18:00
Monday closed
T: +30 2310 593270

8

**STATE MUSEUM OF
CONTEMPORARY ART**

21 Kolokotroni St., Moni Lazariston
Tue-Sun 10:00-18:00
Monday closed
T: +30 2310 589141 & 143

9

MUSEUM OF BYZANTINE CULTURE

2 Leof. Stratou Ave.
Mon-Sun 08:00-20:00
T: 2313 306400, 2313 306422

10

PAVILION 6

Leof. Stratou Ave. & September 3rd St.
(TIF-HELEXPO premises)
Tue-Sun 10:00-18:00
Monday closed
T: +30 2310 589141 & 143

11

ROMAN FORUM

Ancient Agora Square
Thu-Sun 8:00-15:00
Mon-Tue-Wed closed
T: +30 2310 221266

12

**TELOGLION FOUNDATION
OF ART AUTH**

159A Agiou Dimitriou St.
Tue-Thu-Fri 18:00-21:00 / Wed 10:00-13:00
& 18:00-21:00 / Sat-Sun 11:00-14:00
Monday closed
T: +30 2310 247111, 2310 991610

MAIN PROGRAMME

MAIN EXHIBITION

23.06.15 - 30.09.15

PAVILION 6

Leof. Stratou Ave. & September 3rd St.
(TIF-HELEXPO premises)

Tue-Sun 10:00-18:00

Monday closed

T: +30 2310 589141 & 143

BETWEEN THE PESSIMISM OF THE INTELLECT AND THE OPTIMISM OF THE WILL

The title of the main exhibition of the 5th Thessaloniki Biennale of Contemporary Art is inspired by an aphorism invoked by the Marxist thinker and politician Antonio Gramsci in the *Prison Notebooks (Quaderni del carcere)* written between 1929 and 1935. Gramsci wrote: "The challenge of modernity is to live without illusions and without becoming disillusioned [...] I'm a pessimist because of intelligence, but an optimist because of will." The exhibition takes Gramsci's aphorism as a point of departure to reflect on the current crisis that governs much of the Mediterranean region, the geographic

focus of the Biennale. Gramsci defined crisis as a situation where “the old is dying and the new cannot be born”. “Pessimism of the intellect” entails a critical view of things as they are. “Optimism of the will”, evokes the imagination, and the call to action necessary to overcome adversity. It is precisely between these two mental poles that much of the Mediterranean finds itself today. The artists in the exhibition explore the multiple manifestations of this duality, engage in critical, oppositional cultural practices, and exercise the freedom of the imagination, thus symbolically engaging with Gramsci’s aphorism to look into and beyond the current crisis, allowing for what Ernst Bloch has called “forward dreaming”.

Curator: Katerina Gregos

Exhibition designer: Danae Giamalaki

Participating artists: Carlos Aires, Can Altay & Jeremiah Day, Ivan Argote, Marwa Arsanios, Bertille Bak, Taysir Batniji, James Beckett, Adelita Husni Bey, David Brognon & Stéphanie Rollin, Marianna Christofides, Depression Era, Ninar Esber, Mounir Fatmi, Peter Friedl, Mekhitar Garabedian, Ganzeer, Marina Gioti, Piero Gilardi, Hamza Halloubi, Nick Hannes, Sven Johne, Annika Kahrs, Eleni Kamma, Hayv Kahraman, Mikhail Karikis, Chrysanthi Koumianaki, Erik Van Lieshout, Thomas Locher, Angela Melitopoulos & Angela Anderson, Tom Molloy, Nikos Navridis, Qiu Zhijie, Pavel Pepperstein, Antonis Pittas, Theo Prodromidis, Meriç Algün Ringborg, Anila Rubiku, Marinella Senatore, Nedko Solakov, Nikos Tranos, Thomas Weinberger, Olav Westphalen

EXHIBITIONS-EVENTS

19.05.15 - 10.10.15

STATE MUSEUM OF CONTEMPORARY ART

21 Kolokotroni St., Moni Lazariston

Tue-Sun 10:00-18:00

Monday closed

T: +30 2310 589141 & 143

KAZIMIR MALEVICH AND HIS STUDENTS. 100 YEARS AFTER THE BLACK SQUARE. RUSSIAN AVANT GARDE WORKS FROM THE COSTAKIS COLLECTION OF THE SMCA

The exhibition is dedicated to the centennial of the *Black Square*, the most seminal work of art in the history of the Russian avant garde, broadly presenting the movement of Suprematism and non-objective art. In the exhibition, one can see works and archival material from the Costakis collection of the State Museum of Contemporary Art which refer to the historic *Last Futurist Exhibition 0,10*, paintings and drawings by Kazimir Malevich as well as Malevich's students. The *Last Futurist Exhibition 0,10* opened at the initiative of the artist Ivan Puni at the gallery of Nadezhda Dobitsina in St. Petersburg on December 19, 1915 and lasted one month. The exhibition is important because Kazimir Malevich presented there on two walls for the first time works that illustrated his movement of Suprematism with paintings made of geometric, monochromatic forms. Suprematism was presented as a new aesthetic and philosophical approach to realism in the arts, as the depiction of the unseen part of the world, as non-objectivity, as the zero point of painting and the supremacy of form and color over any other component of painting. In the corner between the two walls, the artist placed, as if it were a religious icon, the *Black Square*, which is the emblem of Suprematism.

Curator: Maria Tsantsanoglou

Assistant curators: Angeliki Charistou, Domna Gounari

24.06.15 - 30.09.15**CONTEMPORARY ART CENTRE OF THESSALONIKI**

Warehouse B1, Port

Tue-Sun 10:00-18:00

Monday closed

T: +30 2310 593270

RELATIVE MOTIONS.**EVANGELIA KRANIOTI - JULIEN PRÉVIEUX**

To a certain extent, this exhibition constitutes a continuation of the *Tradition - Reversal* exhibition of the 4th Thessaloniki Biennale of Contemporary Art, as it investigates the element of tradition that is recorded –and therefore survives– in collective memory, and how it is evolving, through the new media, current events, and modern practices and theories, into a linguistic artistic vocabulary. This metalanguage brings out the “special character and idiom” of the Mediterranean, a region with a long and rich cultural, historical and intellectual heritage.

Relative Motions refers to acts, motions and actions that no longer exist, not because their essence has been lost, but because the social dynamics and expediencies which caused their original emergence and allowed them to persist for centuries, no longer apply. They nevertheless survive in the collective consciousness, always looking for an occasion to stimulate our individual and collective memories. Subtle but decisive references to the tradition of the Mediterranean basin define the work of E. Kranioti and J. Prévieux (two artists who had never met before) and are responsible for the intensity, originality, poetic qualities and interactivity of the exhibited works. These values and characteristics allow their work to become integrated in the realities, challenges, conditions and particularities of our time, without rejecting or severing their ties with tradition. In their work, both artists also bring out the healthy relationship between art and tradition, showcasing the eclectic relationships and “relative motions” of two artists who are the carriers of an exceptionally rich cultural tradition, revealing how this tradition can be recast in a modern idiom, suitable for a contradictory, paradoxical and volatile era of transition and change such as our own.

Curator: Katerina Koskina**Co-curator:** Anna Mykoniati**In collaboration with:** Embassy of France in Greece-
French Institute of Greece, Consulate General of France in
Thessaloniki-French Institute of Thessaloniki

17.06.15 - 31.07.15

THESSALONIKI CITY HALL FOYER AND WATER HALL

1 V. Georgiou Av.

Tue-Sun 10:00-18:00

Monday closed

T: +30 2310 589141 & 143

IDENT-ALTER-ITY

As a part of the 5th Thessaloniki Biennale, the Centre of Contemporary Art of the State Museum of Contemporary Art, in collaboration with Action Field Kodra, Thessaloniki Pride and the Municipality of Thessaloniki, raise the issue of gender. This is an attempt to detect and present various different visual formulations of an issue which has been transformed once again into a contested and contentious arena at a time which has witnessed a rise of neo-conservative, racist, homophobic, lesbiophobic and transphobic behaviour, a time when women's rights are under attack and discrimination based on race, nationality, sexual orientation and gender identity is soaring.

Ident-alter-ity is the product of collaboration, fermentation and open consultation. The goal of this broad collaboration is to forge ties among various communities, formal and informal institutions of the city, and to activate participation by public space interventions and utilizing volunteers and creative clusters.

Participating artists: Lynda Benglis, Ursula Biemann, Pauline Boudry & Renate Lorenz, Marianne Darlen Solhaugstrand, Yevgeniy Fiks, Kostis Fokas, Hector de Gregorio, Igor Grubic, David Hockney, Deborah Kelly & Tina Fiveash, Majida Khattari, Carlos Motta, Slava Mogutin, Natasha Papadopoulou, Antonis Protopatsis, Boryana Rossa & Oleg Mavromatti, Wolfgang Tillmans, Milica Tomic

IDENT-ALTER-ITY - BUT STILL IN ONE PIECE

Exhibition of artworks following the international open call addressed by Action Field Kodra

Participating artists: Katerina Athanasopoulou, Marilena Aligizaki, Angeliki Avgitidou, Chiara Bertin, Eva Vei Geromichalou, Marina Genadieva, Fred Koenig, George Petrou, Trix Rosen, Kelly Skoularioti, Manuel Vason

SYMPOSIUM: IDENT-ALTER-ITY. GENDER ISSUES IN CONTEMPORARY ART

June 18, multi-use hall, Thessaloniki City Hall, 16:00-21:00

Curators of *Ident-alter-ity*: Thodoris Markoglou, Syrago Tsiara

Curators of *Ident-alter-ity - But still in one piece*: Dimitris Michalaros, Anthi Argyriou, Panagis Koutsokostas

Collaborating institutions: State Museum of Contemporary Art, Contemporary Art Centre of Thessaloniki, Municipality of Thessaloniki, Thessaloniki Pride, Action Field Kodra-Municipality of Kalamaria

23.06.15 - 30.09.15

ARCHAEOLOGICAL MUSEUM OF THESSALONIKI

6 Manoli Andronikou St.

Mon-Sun 9:00-16:00

T: +30 2313 310 201, 2313 310 253, 2313 310 249

HEL(L)AS! EVERYWHERE! HEL(L)AS! ΠΑΝΤΟΥ!

For this year's 5th Thessaloniki Biennale of Contemporary Art, the Archaeological Museum of Thessaloniki invited Constantin Xenakis, an artist who derives philosophical ideas and symbolic forms from the ancient Greek culture, and organizes the exhibition *HEL(L)AS! Everywhere! HEL(L)AS! Παντού!*

The position of a contemporary artist in a museum of ancient art is usually justified by seeing it in terms of a "discourse" between the old and the new. In the case of Xenakis, this "silent discourse" constitutes a particular challenge for the artist, as -in his words- he is offered the opportunity to experience the ancient Greek world, to which he believes that spiritually and metaphysically belongs. Indeed, in the Archaeological Museum of Thessaloniki the artistic coexistence of the contemporary works of Xenakis and the ancient artefacts is achieved in the most direct way: in the premises of the permanent exhibitions of the museum, i.e. in the contemporary "natural environment" of the ancient objects.

In this exhibition we present Xenakis' works from 1970 up until today, through which the artist comments both on the current reality and on transcendent, inter-temporal values. The same also applies to the antiquities in the collection of the Archaeological Museum of Thessaloniki: they express collective values and the aesthetics of the time they were manufactured and used. In this vein, the work of Xenakis finds in the

halls of the Archaeological Museum of Thessaloniki its spiritual match; it encounters its original references and acquires an attractive interpretive framework.

General coordination: Polyxeni Adam-Veleni

Curators: Evangelia Tsangaraki, Styliana Galiniki

Architectural design: loopoSTUDIO

23.6.15 - 13.9.15

MUSEUM OF BYZANTINE CULTURE

2 Leof. Stratou Ave.

Mon-Sun 08:00-20:00

T: +30 2313 306400, 2313 306422

**TRAVELLING IN THE EASTERN MEDITERRANEAN
THROUGH THE DIGITAL ARCHIVE OF GREEK
CULTURE OF TH.KORRES (A.U.TH.)**

The exhibition (also traveling) aims to show to the public a series of more or less known places with a strong Greek presence, with emphasis on ecclesiastical and secular monuments, and whose common feature is their position along the coastline of the East Mediterranean. The exhibition is divided into seven sections, leading visitors along an imaginary route that starts in the region of the northeastern Aegean coastline of Asia Minor and moves onto the southeastern part of the Mediterranean basin, finally arriving in the Sinai Peninsula and Egypt. The material on display comes from the Digital Archive of Greek and Byzantine Culture of Theodoros Korres, professor emeritus of A.U.TH. As the relevant website of the archive points out, "For nearly half a century now, the emeritus professor of the Department of History and Archaeology Theodoros Korres has been capturing with his lens monuments of Byzantine, Classical, Hellenistic and Roman periods in Greek regions in the depths of Anatolia. The result is truly stunning: tens of thousands monuments of our cultural heritage, many of which are completely unknown. It aims to transfer the public mentally to places, where Greek civilization flourished and reminds them of our history and tradition".

Curator: Agathoniki Tsilipakou

Scientific advisor: Theodoros Korres

18.05.15 - 30.09.15**TELOGLION FOUNDATION OF ART AUTH**

159A Agiou Dimitriou St.

Tue-Thu-Fri 18:00-21:00 / Wed 10:00-13:00 &

18:00-21:00 / Sat-Sun 11:00-14:00

Monday closed

T: +30 2310 247111, 2310 991610

EARTH'S ENDURING GIFTS

The exhibition, *Earth's enduring gifts*, hosted at the Teloglion Foundation, attempts to promote Greek nature and biodiversity as a timeless source of inspiration and resources for the welfare of man and the development of social life, culture, economy and science.

The visitor to the exhibition will follow a path through space and time starting in the Aegean and the prehistoric Thera, stopping over on the Greek mainland and ancient Macedonia and finally choosing the present as the terminal station.

The wider area of the Aegean civilizations that flourished in the region is not only an important piece of the natural and cultural mosaic of the Mediterranean in general, but is also a miniature of all its features: small in size and almost closed in shape, friendly towards man, a mild climate with stable weather conditions, a passage and crossroads for peoples, a long human presence and a rich diversity of cultures.

Ancient vessels for lighting, grooming, storage, transportation, cooking and consumption of food and drinks are displayed next to artistic depictions of plants, fruits and animals, revealing the transformation of "earth's enduring gifts", albeit simple, yet valuable, from means of survival to high aspects of social life and artistic expression.

Curators: Panagiotis Kourniakos, Christina Tsagakalia**Artistic curator:** Anastassia Stamatí**Co-organization:** Teloglion Foundation of Art AUTH, Museum of Royal Tombs of Aigai, Archaeological Museum of Veria, Institute of Applied Biosciences (INAB) of the Centre of Research and Technology Hellas (CERTH), Museum of Prehistoric Thera, Archaeological Museum of Pella, Museum of Casts and Antiquities AUTH, Archaeological Museum of Thessaloniki, Museum of Byzantine Culture, Wine Museum Gerovassiliou, Loulis Museum, Information Technologies Institute (ITI) of CERTH

INSTALLATION

23.06.15 - 30.09.2015

PAVILION 6

Leof. Stratou Ave. & September 3rd St.

(TIF-HELEXPO premises)

Tue-Sun 10:00-18:00

Monday closed

T: +30 2310 589141 & 143

LOVE DIFFERENCE TABLE / MICHELANGELO PISTOLETTO

This emblematic work and “manifesto” by Michelangelo Pistoletto will host all the theoretical projects and events of the Biennale. It will also serve as a mirror, reflecting the events, intermingling and outcomes of the Biennale’s three-day programme about the Mediterranean under the general title Old Intersections - Make it New.

Curator: Katerina Koskina

PERFORMANCE FESTIVAL

29.06.15 - 09.07.15

4th THESSALONIKI PERFORMANCE FESTIVAL

(the full programme on www.thessalonikibiennale.com)

The Thessaloniki Performance Festival, following the biennial rhythm of the Biennale, aspires to build and develop an open field of experimentation and a timely dialogue of communication and communion around the ephemeral practice of performance, by promoting and showcasing the latest body-based and experiential pursuits, helping establish the art of performance. The dialogue between artists and audiences, which has been a staple of all previous editions of the Festival, reveals the wide scope and interdisciplinary nature of the art of performance. On that basis, the works presented touch on a variety of issues and themes, reflect aesthetic diversity, record present-day socio-political issues and the personal conflicts of artists, take a critical look at the establishment and all forms of oppression, while also expressing the urgent necessity for the emergence of ac-

tive and interventional communication. By stressing the interactive and subversive nature of performance and the great diversity of its disciplines, interpretations and approaches, artists are called upon to participate in a process of “live” exchange of views and ideas, articulating and sharing their experiences and stories. This convergence of the various disciplines, comprising performance’s conceptual substance, coexists with a declared desire to trace and investigate the role of performance artists and the essence of an art form that is shaped by and, in turn, helps shape socio-political processes.

Curation and coordination: Eirini Papakonstantinou

Artists: Márcio Carvalho, Victoria Gray, Jonas Kocher - Dafni Stefanou - Janosch Perler- Ruedy Schwyn, Mischa Kuball, Carlos Martiel, Medie Megas, Rhiannon Morgan, Surabhi Saraf, SUKA OFF, Ulay

Opening concert: Harry Elektron & Rosita

Tributes/exhibitions: Leda Papaconstantinou, Ulay

Workshop: Yorgos Bakalos

Video performances/screenings: Cyprus International Performance Art Festival, Videoplay, Sofia Underground International Performance Art Festival

One-day conference: Actions and re-actions in the Greek artistic field. Research and concerns about performance art in Greece

Scientific coordination: Alexandra Antoniadou

Keynote speakers: Alexandra Antoniadou, Christiana Galanopoulou, Glafki Gotsi, Foteini Kalle, Areti Leopoulou, Costis Stafylakis, Irini Yeroyianni

WORKSHOP

10.09.15 - 30.09.15

YENI DJAMI (ex Archaeological Museum)

30 Archaeological Museum St.

Tue-Sun 10:00-18:00

Monday closed

T: +30 2310 857978

5th YOUNG ARTISTS' WORKSHOP: ROMANCE

The 5th Young Artists' Workshop is part of the main programme of the 5th Thessaloniki Biennale of Contemporary Art. The title of the workshop, *Romance*, arises from an alternative reading of the main concept and primary theoretical underpinning of this year's edition of the Biennale, which is based on Antonio Gramsci's *Prison Notebooks*. The organisers' rationale for the forthcoming Workshop attempts to revisit the political interpretation of this book and focuses on its multiple readings: on the writing which is a monologue by necessity, but nevertheless allows the writer's cognitive faculties to break free from the prisoner's role and routine; on romance, which is what defines people living and communicating with society under peculiar conditions; on romance as a trait to be found in every ideologue; on romance as a concept and a choice that is both genuinely personal and deeply political - especially when characterised by the ideological consistency demonstrated by thinkers like Gramsci. The defining characteristic of the Workshop also served as the selection criterion of participants: inclusiveness and diversity.

Curator: Areti Leopoulou

Person in charge and the driving force behind the Workshop: Spyros Staveris

Participating artists: Akis Karanos, Maria Kriara, Ilias Mamaliogas, Ilan Manouach, Virginia Mastrogiannaki, Original Replica, Nicolas Paradiselo, Nuriddin Rasulov, Antigoni Theodorou, Sophia Tolika

10-19 September (workshop open to the public)

19-30 September (exhibition)

SYMPOSIUM

SEPTEMBER 2015

PAVILION 6

Leof. Stratou Ave. & September 3rd St.

(TIF-HELEXPO premises)

(the full programme on www.thessaloniki.biennale.com)

SYMPOSIUM: THE ROLE OF BIENNALES IN THE MEDITERRANEAN TODAY

The Mediterranean remains the topic of interest of the 5th edition of the Thessaloniki Biennale. Major events take place on a daily basis, constantly transforming a region that is afflicted by wars, uprisings, social upheaval, impoverishment as well as political and economic instability, with the burning issue of immigration taking centre stage. Organisers of the symposium "The Role of Biennales in the Mediterranean Today" have invited artists, directors and curators from other Biennale exhibitions across the Mediterranean - Northern Africa, the Middle East, and Europe. The Symposium will include a series of lectures, a roundtable and an open discussion, in an attempt to present the current state of affairs, the concerns and the initiatives needed in today's volatile Mediterranean landscape, which is presently inauspicious for the arts and artistic expression. The ties amongst the institution of the Biennales and museums and universities, their multicultural and intercultural character, the presenting of the diverse roles of the "independent curator", the artist and the director-manager, the turn of Biennales towards education, and the topics of urban marketing and city branding are among the issues that will be discussed and analysed at the Symposium on the history and development of Biennales and their current role in the Mediterranean.

Symposium management and organisation: Katerina Koskina, Katerina Mavromichali

PARALLEL PROGRAMME

22.05.15 - 20.09.15

ALATZA IMARET

91-93 Kassandrou St.

Tue-Sun 10.00-18.00

Monday closed

T: +30 2310 278587

**CHRONIS PECHLIVANIDIS - A JOURNEY INTO THE
WORLD OF SUFISM**

The exhibition *Chronis Pechlivanidis - A journey into the world of Sufism* was originally presented by the Benaki Museum at Piraeus Street in Athens, from May 2 to July 27, 2014. In the context of the collaboration between the Benaki Museum and the Municipality of Thessaloniki, the exhibition will move on to the Ottoman monument, the Alatza Imaret, to introduce the audience of Thessaloniki to the mysticism of the East, its history and basic concepts.

Islamic mysticism or Sufism is a spiritual movement within Islam. Sufism is an esoteric philosophy, a way of life, a spiritual path towards the divine, whose main purpose is the discovery of the truth and unification with God through love and devotion. It is an inexpressible experience that can only be felt through specific mystical practices. In that sense, mysticism is an esoteric movement found in many religions.

One of the core practices of Sufism is the devotional act of *remembrance* (Zikr), in which short prayers or the names of God are repeatedly recited, often accompanied by music, helping the initiated transcend his individual ego and approach the divine. It is believed that mystical teachings and acts are still practised by a great number of Muslims in many parts of the Islamic world today. These practices differ depending on their origins, history and locality.

Curator: Mina Moraitou

23.06.15 - 31.08.15

CASA BIANCA

180 Vas. Olgas St.
Tue-Fri 10:00-15:00
Sat-Sun-Mon closed
T: +30 2313 318538

EFI SAVVIDES: TRANSPLANTATION

The works, divided into three sections, examine the concept of transplantation, that is, articulating a visual process of re-defining, tracing and mapping in the Mediterranean basin, in relation to what one could call the collective, but also individual, identity.

1. *Lost(hi)story*: a photo archive featuring snapshots from Famagusta, dating back at least 40 years, briefly commented on by those pictured four decades later.
2. *By the Gate*: a photo archive of scenic designs set outside the homes of immigrants in modern day Nicosia.
3. *Garden*: an artistic book, in the form of a photographic herbarium, which captures the gradual growth of seven plants, the seeds of which were transplanted on "alien" soil by immigrants.

Curator: Thalea Stefanidou

Sponsor: Cultural Services of the Ministry of Education and Culture, Cyprus

24.06.15 - 16.08.15

ROMAN FORUM

Ancient Agora Square

Thu-Sun 8:00-15:00

Mon-Tue-Wed closed

T: +30 2310 221266

**ANNI KALTSIDOU: VISUAL INTERSECTIONS AT
THESSALONIKI'S ROMAN FORUM**

The Ephorate of Antiquities of Thessaloniki will host an exhibition by artist Anni Kaltsidou at the Roman Forum, in the context of the Parallel Programme of the 5th Thessaloniki Biennale of Contemporary Art.

Anni Kaltsidou here presents an installation specially designed for the Cryptoporticus, creating an environment covering part of the archaeological site of the Roman Forum. Both parts of the exhibition converse with the archaeological site, producing associations related to continuity and progress (of people, the city, the environment and cultural heritage) through time. Through the presentation and the correlations it gives rise to, the centuries-old tradition and history (the "old") intersects with the new (the artwork created for the exhibition), aptly echoing Biennale's motto "Old Intersections - Make it New!".

In the same spirit, a performance will be staged during the exhibition opening, with references to the history and multi-cultural character of Thessaloniki, inspired by Thessaloniki's *Las Incantadas* "The Enchanted".

Curator: Maria D. Kagiadaki

18-20.09.15

PAVILION 6

Leof. Stratou Ave. & September 3rd St.

(TIF-HELEXPO premises)

(the full programme on www.psy-art-symposium2015.gr)

**1st INTERNATIONAL SYMPOSIUM OF ART THERAPIES
"LIFE AND ART AS ONE"**

An open procedure that will be constantly enriched with the participation of the audience. We will examine and acquaint ourselves with the relationship between art and therapy and the possibility of developing a comprehensive dialogue between these two cognitive fields. Through a continuous process of discussion, elaboration and reflection on the theme of the Symposium we will, with the help of the invited experts-therapists, familiarize ourselves with the optimism of the will which will lay the foundations of life today, the ability of people through "art therapies" to express their concerns, anxieties, fears, so as to lose their ambiguity, and take on a specific form, thus allowing us to be able to deal with them in a better way. Life and art is one.

Thematic areas: art therapy, music therapy, drama therapy, dance/movement therapy, creative arts

Curator: Elena Tonikidi

Organizer: PSYCHOLOGY-ART art-therapy School & Institute
- Thessaloniki, member of the American Association Art
Therapy & the British Association of Art Therapist

22.09.15 - 17.10.15

EIRMOS GALLERY

17 Leof. Nikis Ave.

T: +30 2310 222863

**NIKOS PANAYOTOPOULOS, PENELOPE PETSINI
AUFARBEITUNG: THE WALL**

The series *Aufarbeitung: The Wall* is about the Berlin Wall twenty years after its fall. It is part of an extended photo project focusing on memoryscapes of the Cold War Era in Europe. Working through the past (*Aufarbeitung der Vergangenheit*), a catchphrase in the famous "historians' feud", coined by Adorno, refers to the process of revisiting historical events through an examination of often controversial material, which causes such profound embarrassment and heated conflicts, that some call it "the battle of memory". After its fall in 1989, the Wall turned into a memorial with multiple -especially political- functions, becoming an international symbol and featuring prominently in mnemonic representations of the 20th century. From the rudimentary facilities and the colourful little flags flapping in the vast, empty spaces of the early 1990s, to the recent carefully constructed trails and official monuments, the Wall demonstrates that memory should not be conceived exclusively as binding us in some deep sense to past times but as mode of re-presentation and as belonging ever more to the present.

Curator: Hercules Papaioannou

GUIDED TOURS &
EDUCATIONAL PROGRAMMES

GUIDED TOURS

MAIN EXHIBITION: BETWEEN THE PESSIMISM OF THE INTELLECT AND THE OPTIMISM OF THE WILL

Pavilion 6

Leof. Stratou Ave. & September 3rd St.
(TIF-HELEXPO premises)

Every Saturday from 01.07.15 until 30.09.15 at 11:00

No tours are scheduled on August 8, 15 and 22

EXHIBITION: KAZIMIR MALEVICH AND HIS STUDENTS. 100 YEARS AFTER THE BLACK SQUARE. RUSSIAN AVANT GARDE WORKS FROM THE COSTAKIS COLLECTION OF THE SMCA

State Museum of Contemporary Art

21 Kolokotroni St., Moni Lazariston

Every Saturday from 01.07.15 until 10.10.15 at 11:00

No tours are scheduled on August 8, 15 and 22

EXHIBITION: RELATIVE MOTIONS. EVANGELIA KRANIOTI - JULIEN PRÉVIEUX

Contemporary Art Centre of Thessaloniki

Warehouse B1, Port

Every Saturday from 01.07.15 until 30.09.15 at 13:00

No tours are scheduled on August 8, 15 and 22

EXHIBITION: IDENT-ALTER-ITY

Thessaloniki City Hall Foyer and Water Hall

1 V. Georgiou Ave.

Every Saturday from 01.07.15 until 31.07.15 at 13:00

EDUCATIONAL PROGRAMMES

FAMILY KIT WITH WORKSHEETS

Parents can use the notebook for guidance to visit the museum independently with their children. No background knowledge is required. The notebook includes activity suggestions, games and conversation topics that promote the interaction between parents, their children and the museum through enjoyable and unstructured forms of expression and action. The notebook also features all the necessary material to organise activities both at the museum and at home.

Available at Pavilion 6 from 01.07.15

Planning: Evi Papavergou, Katerina Paraskeva

OPEN
CALL

Thessaloniki
biennále: 5
of Contemporary Art

ΜΠΙΕΝΑΛΕ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΚΤΗ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ σε όλη τη διάρκεια της Μπιενάλε 5!

To Movie Set στη Θεσσαλονίκη!

Στο Movie Set της Marinella Senatore θα μπορούν να πραγματοποιηθούν αληθινές παραγωγές, σε όλη τη διάρκεια της 5ης Μπιενάλε, σε έναν χώρο που διαθέτει στούντιο με καθρέφτες, πίστα χορού, κινηματογραφικά φώτα, μηχανές καπνού και επαγγελματική κινηματογραφική κάμερα.

Εδώ θα μπορεί όποιος θέλει να γυρίσει ταινία, βίντεο, να κάνει φωτογραφήσεις, χορευτικές δράσεις ή άλλες παραστάσεις, έχοντας τη δυνατότητα βιντεοσκόπησής τους. Διαθέσιμη σε όλους τους επισκέπτες, κάνοντας κράτηση στον χώρο του μουσείου, η εγκατάσταση αυτή είναι ουσιαστικά μια ανοιχτή πλατφόρμα, στόχος της οποίας είναι να απελευθερωθούν οι παραγωγικές διαδικασίες, προσφέροντας έτσι στους ανθρώπους την ευκαιρία να εκφράσουν τη δική τους ατομική δημιουργικότητα, να κοινωνικοποιηθούν αλλά και να διασκεδάσουν.

Περίπτερο 6

Λεωφ.Στρατού & 3ης Σεπτεμβρίου (εντός ΔΕΘ-HELEXPO)

Τρ-Κυ 10:00-18:00

Δευτέρα κλειστά

T: +30 2310 589141 & 143

Για περισσότερες πληροφορίες www.thessalonikibiennale.com

OPEN CALL throughout the Biennale 5!

Movie Set in Thessaloniki!

Movie Set by Marinella Senatore presents itself as an actual production set with mirrors, dance bars, cinema lighting, smoke machines, and a professional movie camera.

Here one may make films, videos, photographs, dance sessions, or stage other performances with the possibility of recording them. Placed at the disposal of visitors, who may book its use at the museum, the installation is an open platform, within which the artist's role is to unleash production processes, thus offering people the opportunity to express their own individual creativity, socialize, and have fun.

Pavilion 6

Leof. Stratou Ave. & September 3rd St.

(TIF-HELEXPO premises)

Tue-Sun 10:00-18:00

Monday closed

T: +30 2310 589141 & 143

More info on www.thessalonikibiennale.com

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων
HELLENIC REPUBLIC
Ministry of Culture, Education and Religious Affairs

ΚΡΑΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
STATE MUSEUM
OF CONTEMPORARY ART

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ / WITH THE SUPPORT

ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
CITY OF THESSALONIKI

ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ / WITH THE PARTICIPATION

Κίνηση 5 Μουσείων Θεσσαλονίκης
5 Museums' Movement in Thessaloniki

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ - ΙΔΡΥΜΑΤΑ / SUPPORTERS - INSTITUTIONS

AC/E

Spain's Public Agency
for Cultural Action

Culture Ireland
Cultúr Éireann

GOETHE
INSTITUT

Institut für
Auslandsbeziehungen

Liberté • Égalité • Fraternité
RÉPUBLIQUE FRANÇAISE

INSTITUT
FRANÇAIS

Institut
Français de
Thessalonique
www.ift.gr

AMBASSADE DE FRANCE
EN GRECE

KUNST
STIFTUNG
NRW

mondriaan
fund

outset.

swiss arts council

prohelvetia

SWISSLOS

Culture
Canton de Berne

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ / MEDIA SPONSORS

KATHIMERINI

ATHENS
VOICE
www.athensvoice.gr

SOUL

εξώστης
www.exostispress.gr

culture
now.gr

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Μακεδονίας - Θράκης 2007-2013
Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ **ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ** ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Ενδιάμεση
Διαχειριστική
Αρχή

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Operational Programme Macedonia - Thrace 2007-2013

Thessaloniki Biennale of Contemporary Art

European Union
European Regional
Development Fund

REGION OF **CENTRAL** MACEDONIA

Intermediary
Managing
Authority

NSRF
2007-2013
programme for development

The project is co-financed by Greece and the European Union

www.thessalonikibiennale.gr
[facebook:ThessalonikiBiennale](https://www.facebook.com/ThessalonikiBiennale)
www.greekstatemuseum.com

T: +30 2310 589141 & 143
info@greekstatemuseum.com

ΚΡΑΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
STATE MUSEUM
OF CONTEMPORARY ART

**ΚΡΑΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ**

Κολοκοτρώνη 21
Μονή Λαζαριστών
56430 Θεσσαλονίκη

**STATE MUSEUM OF
CONTEMPORARY ART**

21 Kolokotroni St.
Moni Lazariston
56430 Thessaloniki, Greece

ΚΡΑΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
STATE MUSEUM
OF CONTEMPORARY ART